

Структурні та субструктурні характеристики плівок $\text{Cd}_{1-x}\text{Zn}_x\text{Te}$ зі змінною концентрацією цинку

Шергін Я.¹, студент; Знаменшиков Я.В.¹, аспірант;
Косяк В.В.¹, докторант; Опанасюк А.С.¹, професор; Фочук П.М.²
¹Сумський державний університет, м. Суми
²Чернівецький національний університет, м. Чернівці

Тверді розчини кадмій цинк телуриду ($\text{Cd}_{1-x}\text{Zn}_x\text{Te}$) широко застосовуються як матеріал сенсорики та оптоелектроніки. Широкий спектр їх використання обумовлений можливістю регулювання ширини забороненої зони (E_g) матеріалу в діапазоні від $E_g = 1,48$ еВ (CdTe) до $2,26$ еВ (ZnTe) шляхом зміни концентрації цинку. Наприклад, плівки $\text{Cd}_{1-x}\text{Zn}_x\text{Te}$ з $E_g = 1,65-1,75$ еВ ($x = 0,01-0,20$) є важливим матеріалом для створення верхнього поглинаючого шару тонкопліткових тандемних сонячних перетворювачів на базі шарів SIGS. Монокристали та плівки $\text{Cd}_{1-x}\text{Zn}_x\text{Te}$ з $E_g > 1,75$ еВ ($x > 0,20$) використовуються для виготовлення детекторів рентгенівського та гамма випромінювання, що працюють при кімнатній температурі. Метою наших досліджень було визначення впливу концентрації цинку в шарах $\text{Cd}_{1-x}\text{Zn}_x\text{Te}$, отриманих методом КЗО, на їх структурні та субструктурні характеристики. Плівки були отримані на скляних підкладках при температурі осадження $T_s = 673$ К. Температура випарників CdTe та ZnTe становила $T_{e(\text{CdTe})} = 893$ К та $T_{e(\text{ZnTe})} = 993$ К відповідно.

Аналіз морфології поверхні плівок показав, що розмір зерен у плівках має значення 3-5 мкм. Плівки мають стовпчасту структуру росту зерен, товщина плівок складає 22-29 мкм. Встановлено, що отримані шари були однофазними і містили кубічну фазу $\text{Cd}_{1-x}\text{Zn}_x\text{Te}$. Період кристалічної ґратки матеріалу змінювався в інтервалі $a = 0,649469 - 0,633435$ нм, зменшуючись зі збільшенням концентрації цинку. При введенні атомів цинку до кристалічної ґратки CdTe їх розмір областей когерентного розсіювання зменшувався від 59-74 нм до 15-27 нм, а рівень мікродеформацій в плівках зростає.